

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/45/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314207385
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 02. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8314207385.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a Mgr. Miloša Koleka v spore žalobcu: DPS financial consulting, s.r.o., so sídlom Tamaškovičova 17/2742, Trnava, IČO: 46 713 930, právne zastúpeného advoconsulting, s.r.o., so sídlom Tomaškovičova 17/2742, Trnava, proti žalovanej: Y. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. X. XXX, o zaplatenie 472,66 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15C 558/2015-75 zo dňa 11.03.2016, jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok

Žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom zastavil konanie do výšky 6,73 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 01.01.2015 do zaplatenia, zamietol žalobu žalobcu voči žalovanému s príslušenstvom a nepriznal žalovanému náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie citoval ust. § 708 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka (ďalej len len OBZ), ustanovenia § 48 ods. 1 a 2, § 52 ods. 2 až 4, § 53 ods. 1, § 54 ods. 1 a 2, § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

3. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že právny predchodca žalobcu Slovenská sporiteľňa a.s. a žalovaný dňa 12.07.2005 uzavreli zmluvu o bežnom účte. Dňa 09.03.2006 bol k tejto zmluve uzatvorený dodatok, predmetom ktorého bolo poskytnutie povoleného prečerpania k účtu. Zároveň zmluvu o bežnom účte uzavretú medzi účastníkmi považoval za spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 ods. 1 OZ, a to vzhľadom na povahu účastníkov. V prejednávanej veci súd prvej inštancie považoval za rozhodujúcu skutočnosť, že žalobca odstúpil od zmluvy listom zo dňa 23.07.2011, pričom odstúpenie bolo žalovanému doručené dňa 26.07.2011. Vychádzajúc z občianskoprávneho charakteru spotrebiteľskej zmluvy a skutočnosti, že úprava odstúpenia od zmluvy podľa OZ je pre spotrebiteľa výhodnejšia ako úprava v OBZ, ako aj s poukazom na § 52 ods. 2 OZ, pre posúdenie odstúpenia od zmluvy aplikoval OZ. Vzhľadom na uvedený právny záver, prichádza do úvahy aplikácia § 457 OZ. Pri odstúpení od zmluvy si teda účastníci majú vrátiť len vykonané plnenia podľa zásad o vydaní bezdôvodného obohatenia. Žalobca teda môže požadovať len vrátenie súm, ktoré boli poskytnuté žalovanému pri nepovolenom prečerpaní peňažných prostriedkov na účte bez akýchkoľvek vedľajších plnení ako sú poplatky či úroky. Nemôže totiž požadovať plnenie zo zmluvy, ktorá sa zrušila od začiatku v dôsledku odstúpenia od zmluvy. Navyše uplatnený nárok súd prvej inštancie považoval za premlčaný, na čo súd musí prihliadať ex offo v spotrebiteľských veciach. Subjektívna premlčacia lehota začala plynúť v tomto prípade od 26.07.2011, kedy nastali účinky doručenia odstúpenia od zmluvy. Dňom

26.07.2011 došlo k zrušeniu zmluvy ex tunc v dôsledku odstúpenia od zmluvy, takže od nasledujúceho dňa sa žalobca (jeho právny predchodca) dozvedel o bezdôvodnom obohatení žalovaného. Dvojročná premlčacia lehota uplynula 26.07.2013 a keďže žaloba bola podaná až 13.06.2014, nárok uplatňovaný v tomto konaní je premlčaný.

4. O trovách konania rozhodol v zmysle st. § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP).

5. Proti tomuto rozsudku a to iba čo do výroku, ktorým v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol podal včas odvolanie žalobca. Namietal nesprávne právne posúdenie veci a to z viacerých dôvodov. V predmetnej veci začalo konanie podaním návrhu na príslušnom súde dňa 13.06.2014, teda pred účinnosťou ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka (Novely o pôsobnosti OZ na vzťahy vzniknuté zo spotrebiteľských zmlúv), a teda aj v čase, kedy žalobca nemohol ovplyvniť včasnosť uplatnenia jeho dôvodných nárokov, na vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa v danom prípade v plnom rozsahu aplikujú ustanovenia tretej časti OBZ, a to aj o premlčaní, kde podľa ustanovenia § 397 OBZ je premlčacia doba 4 roky. Je presvedčený, že nie je prípustné, aby súd na posúdenie určitého prípadu vyberal vždy pre spotrebiteľa výhodnejšiu právnu úpravu, teda niekedy úpravu podľa OZ, inokedy zasa úpravu podľa OBZ. Takýto spôsob „výberu vhodnejšej úpravy“ je v absolútnom rozpore so zásadami civilného procesu a nemôže byť považovaný za ústavne udržateľný. Na základe uvedeného mal za to, že na predmetný prípad mal a má súd aplikovať normy obchodného práva, na posúdenie odstúpenia od Zmluvy o účte postupovať v súlade s ustanovením § 351 ods. 1 OBZ, podľa ktorého sa zmluva zrušuje a účinky odstúpenia nastávajú až takejto zmluvy. Ustanovenie § 52 ods. 2 OZ nie je ustanovením procesnej povahy, ale hmotnoprávnym ustanovením, ktorého účelom je určenie právneho rámca pre úpravu právnych vzťahov, ktorých účastníkom je spotrebiteľ. Aplikácia novelizovaného ustanovenia § 52 ods. 2 OZ na právne vzťahy vzniknuté pred jeho účinnosťou, prípadne dokonca na súdne konania o nárokoch z takýchto vzťahov, ktoré začali pred účinnosťou tohto ustanovenia, by tak nevyhnutne zakladala stav tzv. pravej retroaktivity, ktorý je v právnom poriadku právneho štátu všeobecne neprípustný. V prospech argumentácie o aplikácii ustanovení tretej časti OBZ, svedčí i ďalšie z ustanovení OBZ, a to v súčasnosti platné ustanovenie § 369 ods. 3 OBZ. Na podporu vyššie uvedených skutočností žalobca poukázal i na rovnaké závery obsiahnuté v uznesení Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 9Co/64/2013 zo dňa 30.09.2014. Zároveň uviedol, že čiastočným splácaním predmetného záväzku žalovaným po odstúpení od Zmluvy o úvere došlo k jeho uznaniu, čo má za následok začatie plynutia novej štvorročnej premlčacej doby, že nárok žalobcu nie je premlčaný a žaloba bola podaná dôvodne. Vyjadril sa k argumentácii súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo 14/2014 z 21.04.2015. V predmetnom rozhodnutí Najvyšší súd SR nesprávne posúdil začiatok účinnosti predmetného ustanovenia, keď spojil účinnosť tohto ustanovenia s účinnosťou ustanovenia § 5b ZoOS. Zo znenia článku XIV Novely o účinnosti ňou upravených ustanovení v znení ustanovenia článku IV zákona č. 151/2014 je zrejmé, že účinnosť ustanovenia § 52 ods. 2 bola zákonodarcom výslovne určená na 01.04.2015. Najvyšší súd SR bez akéhokoľvek ďalšieho vysvetlenia prisúdil ustanoveniu § 52 ods. 2 OZ charakter tzv. procesného ustanovenia, ktorého účinnosť sa má vzťahovať i na právne vzťahy vzniknuté pred jeho účinnosťou. Záverom uviedol, že uplatňovanie § 5b ZoOS je v absolútnom rozpore so zásadou kontradiktórnosti, ako aj so zásadou rovnosti účastníkov konania uplatňovanou v civilnom práve. Zároveň je v rozpore so zásadou upravenou v ust. § 1 O.s.p., podľa ktorej OSP upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená je spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd v napadnutej časti zmenil tak, že žalobe žalobcu vo zvyšnej časti vyhovie a prizná žalobcovi náhradu trov konania a právneho zastúpenia v prvoinstančnom i odvolacom konaní, vyčíslených v prílohe tohto odvolania, alebo v prípade, ak napadnutý rozsudok nezmení, aby ho v celom rozsahu zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) v zmysle zásad uvedených v § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodne.

7. Žalobca namietal nesprávne právne posúdenie súdu prvej inštancie. Pod nesprávnym právnym posúdením treba rozumieť pochybenie súdu spočívajúce v tom, že na zistený skutkový stav neaplikoval príslušnú právnu normu alebo aplikoval síce správnu právnu normu, ale jej obsah interpretoval nesprávne alebo právnu normu síce interpretoval správne, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval. Odvolateľ predovšetkým vytýka, že súd prvej inštancie na predmetný právny vzťah aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, hoci ide o tzv. absolútny obchod, ktorý sa má spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka.

8. Podľa ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

9. Podľa ustanovenia § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 01.05.2014, orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

10. Súd prvej inštancie správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi právnym predchodcom žalobcu (Slovenská sporiteľňa a.s.) a žalovanou ako spotrebiteľskú zmluvu, keďže táto spĺňa definičné znaky označujúce jej subjekty, a to spotrebiteľa (osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a dodávateľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti), aj podľa právneho poriadku platného v čase jej uzavretia (§ 52 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2007).

11. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval Občiansky zákonník (ktorým bola dopĺňaná definícia spotrebiteľskej zmluvy), ako aj Zákon o ochrane spotrebiteľa.

12. Vzhľadom na to, že v praxi dochádzalo k nejednotnému výkladu pri použití § 52 ods. 2 OZ, tak zákonodarca tento nedostatok odstránil zákonom č. 102/2014 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, keď v § 52 ods. 2 na konci pripojil tretiu vetu, z ktorej vyplýva, že na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mohli použiť normy obchodného práva

13. Vo vzťahu k novelizovanému ust. § 52 ods. 2 tretia veta OZ, odvolací súd poznamenáva, že v prípadoch aplikácie tohto ustanovenia aj na právne vzťahy vzniknuté pred 01.04.2015 ide síce o retroaktivitu, ktorá je však „nepravá“, ktorú na rozdiel od retroaktivity „pravej“ náš právny poriadok pripúšťa. K tomuto ustanoveniu zákonodarca nepripojil osobitné prechodné ustanovenia. Uvedené následne znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Podľa záverov rozsudkov Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo 12/2014 z 21. apríla 2015, 3MCdo 14/2014 z 25.04.2015 novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia OZ sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Predmetné ustanovenie poníma výkladový status a jeho cieľom je iba *expressis verbis* vyjadriť aj doposiaľ platné pravidlo prednostného použitia režimu OZ na spotrebiteľské záväzky. Je potrebné zdôrazniť, že súdna prax vyšších súdov, zohľadňujúca naderadenosť komunitárneho práva, ako rozhodujúceho súboru právnych noriem pri výklade národného práva v súvislosti s konaním, v ktorom sa uplatňuje právo proti spotrebiteľovi, ustálila aj do uvedenej doby prednostnú aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/126/2012, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/716/2014). Námitka žalobcu o nutnosti favorizovať Obchodný zákonník neobstojí, pretože všetky režimy a opatrenia určené na ochranu spotrebiteľa platia bez ohľadu na typ štandardnej formulárovej zmluvy, a teda platili a platia aj vo vzťahu k úverom ako tzv. obchodnoprávnym vzťahom (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2010 z 27. januára 2011)

14. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnený nárok je plnením zo spotrebiteľskej zmluvy, bolo potrebné na daný prípad aplikovať občianskoprávnu úpravu premlčania, ktorá vzhľadom na dĺžku premlčacej doby, je pre žalovanú ako spotrebiteľa priaznivejšia (v porovnaní so štvorročnou premlčacou lehotou podľa OBZ). Nič na tom nemení skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi pôvodným veriteľom a žalovanou je tzv. absolútnym obchodno-záväzkovým vzťahom, ktorý sa riadi režimom OBZ bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý môže byť prítomný tak v občianskoprávných ako aj obchodnoprávných vzťahoch. Nemožno opomenúť ani ustanovenie § 54 ods. 1 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ si nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie, a preto je v legitímnom očakávaní použitia pre neho priaznivejšej právnej úpravy (porov. rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 5Co/716/2014-63 zo 16. decembra 2014). Pravidlo prednostnej aplikácie ustanovení OZ, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie, bolo odobrené aj Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorý v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 402/2013 z 19. júna 2013 konštatoval, že prednostným uplatnením OZ na prospech spotrebiteľa, na úver ako absolútny obchod upravený v OBZ, nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa.

15. Pokiaľ súd prihliadal aj bez osobitnej námietky žalovanej na premlčanie uplatneného práva, podľa ustanovenia § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ktoré nadobudlo účinnosť od 01.05.2014), je súd, ako orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy povinný prihliadať aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie práva voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania, aj keď by inak bolo (napr. v zmysle zákonnej dikcie obsiahnutej v ustanovení § 100 ods.1 vety poslednej Občianskeho zákonníka) potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

16. Povinnosť súdu prihliadať ex offo na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi sa na prvý pohľad môže javiť ako kontroverzná vo vzťahu k zásade rovnosti strán sporu. Nie je však možné konštatovať, že aplikáciou ust. § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa reálne dochádza k narušeniu rovnosti strán sporu, pretože takáto právna úprava prispieva práve k docieleniu rovnosti strán, ide o vyvažovanie postavenia spotrebiteľa a dodávateľa v konaní pred súdom, pretože spotrebiteľ je v porovnaní s dodávateľom v záväzkovom vzťahu založenom spotrebiteľskou zmluvou slabšou stranou. Je to práve dodávateľ, ktorý v rámci záväzkového vzťahu dominuje nad spotrebiteľom, súdu na rozhodnutie predkladá vec s oslabeným právom a spolieha sa na nízku osvetu spotrebiteľa. Súd nenarušil rovnosť strán sporu, je totiž vecou veriteľa, aby si chránil svoje záujmy a nespoliehal sa na právnu nevedomosť účastníka v postavení spotrebiteľa, v dôsledku ktorej sa nedovoľá premlčania (porov. Krajský súd v Trenčíne sp. zn. 6Co 17/2015)

17. Ako už bolo konštatované, zákonným dôsledkom odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy v súlade s ustanovením § 48 ods. 2 OZ, je jej zrušenie od začiatku. Účinným odstúpením od zmluvy nastupuje režim bezdôvodného obohatenia upravený v ustanovení § 451 a nasl. OZ. Právny predchodca žalobcu od zmluvy odstúpil podaním zo dňa 23.07.2011 doručeným žalovanému dňa 26.07.2011, podľa vyjadrenia žalobcu zo dňa 18.12.2015. Dňom 27.7.2011 sa stalo odstúpenie od zmluvy účinným a v ten deň už žalobca mal vedomosť o tom, že k bezdôvodnému obohateniu došlo a kto sa na jeho úkor obohatil. Od uvedeného momentu začala žalobcovi plynúť 2-ročná premlčacia doba stanovená v § 107 ods. 1 OZ na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia. Keď žaloba vo veci bola podaná až po uplynutí 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby, t. j. dňa 13.06.2014, súd prvej inštancie správne prihliadol ex offo na premlčanie a žalobu žalobcu zamietol.

18. Na záver odvolací súd uvádza, že nie je dôvodnou argumentácia žalobcu, z ktorej malo vyplývať, že žalovaná jeho nárok uznala. Uznávací prejav je taký prejav strany sporu, z ktorého bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, čo ním subjekt, ktorý záväzok mieni uznať, sleduje a či je s dôsledkami s uznaním spojenými uzročený. Na pojednávaní dňa 11.03.2016 žalovaná uviedla, že to čo má platiť, to uznáva. Ďalej uviedla, že nie je znala práva, ani si nemohla precitať poriadne návrh a všetko necháva na rozhodnutí súdu. Z tejto zápisnice však nevyplýva, že by tomuto jej vyjadreniu predchádzala jej vedomosť o tom, že nárok uplatnený žalobou je premlčaný. V tomto zmysle citované vyjadrenie žalovanej nebolo ani spôsobilé vyvolať účinky, ktoré právny predpis s uznaním záväzku spája.

19. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd aj s osvojením si dôvodov napadnutého rozhodnutia rozsudok súdu prvej inštancie postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

20. 4. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný, preto nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovanej, ktorá bola úspešná v odvolacom konaní, trovy odvolacieho konania, ktoré by boli preukázané, odôvodnené a ktoré by predstavovali účelne vynaložené výdavky žalovaných nevznikli. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

21. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).